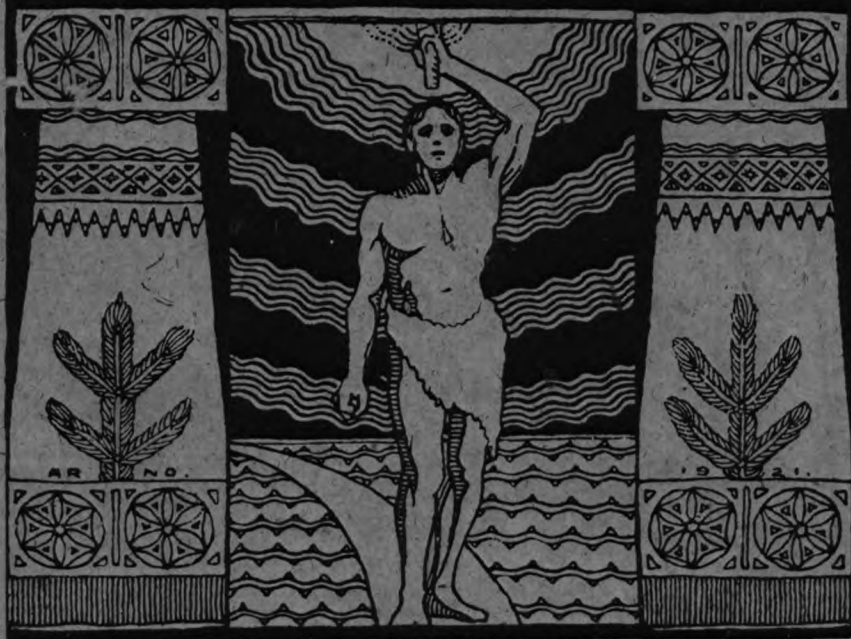

PRADA

N° 1.

Jaanuar 1922

Rada

Tartu õhtu-reaalgümnaasiumi
õpilasühingu ajakiri.

Wäljaandja: Tartu õhtu-reaalgümnaasiumi
õpilasühingu kirjandusseksioon.

Toimetaj: Kirjandusseksiooni ajakirja toimnond.

Sisu:

- Ajokirja toimimatt.
- Bernhard Sööt: Proloog.
- August Lepik: Lootustek.
- Aleksander Rõõm: Laulge mulle.
- August Lepik: Katse novellist.
- Joh. S.: Kaigastused.
- Bernhard Sööt: Vereva ja mina.
- Formila: Mins kardad?
- August Lepik: Tuli.
- " " Mind, tõhke õdang.
- " " Kodu.
- Aleksander Rõõm: Lõnkere.
- August Lepik: Hõiska.
- Kroonika: Organisatsiooniteated.

Ajakirja toimkonnalt

Käesolev katsevihk on esimene number Tartu Õhtuerialgümnaasiumi õpilasihingu ajakirjast „Rada“.

Millega õigustab ta oma esinemist?

Ta ilmub nimeltõõpilasihingu kirjandussektsiooni üldkoosoleku tungival soovil ja ta tahaks rajaks olla, mis õpilasi liigemale viiks täiusele mõtete avaldamiseni kirjatähe läbi. Nii sageasti peame enesetähele panna nähtust, et mõte teel ära annub enne kui sulg teda jõnal edasi anda paberile. Nii tihti esime vormide ja värsjalgade rägastikku, kui võitlemisen viimastega ojim värskest tekkinud mõte viimaks esile ilmub moondatuna ja rikutuna. See on meie tähtsam viia ja selle nähtuse kõrvaldamisens tahaks „Rada“ pakkuda oma veerge.

Täiaks tahaks „Rada“ õpilaste omavahelist kirjanduslikku läbikäimist. tegevdada en tõsta ning selgitada autorite ja lugejate maitset. Seega ei taha „Rada“ tõendada nagu oleksid tema sisalduvad tööd maitsemisens küpsed ja eskujulised; ei nende tööde abil saavad ehk osavõtjad lähemat pilku heita kirjandustööde tekkinusse ja arevalikusse. Suursõnalisil arustamisõhtuil ja järgneval „Raja“ numbrin ilmuvalin kriitikaningim loodab toimetuss võimsat vahendit leida vastastikkuseks laitmiseks, häänskitmiseks ja mõtete vahetamiseks. Neim mõtete vahetusein ja nende põhjal ettevõetavain muutusein ning parandusein loodab toimetuss mõha edene miskäiku siinlise täiuse ja vormisavuse poole.

Toimetuss kavatses „Rada“ välja anda üks kord kuun: iga kuun 15^{sool} päeval. Suve vaheajal peab „Rada“ arvatavasti ilmunist katkestama, sest et kaastöölised laiali sõidavad; siiski võib olla, et sest taristusest ka üle saadakse.

Käesoleva numbrin sisalduvad tööd ei paku kindlasti veel iganülgset pilti õpilaste võimistest ja arenemisidudest. Toimetuss võtab aga eneselle vabaduse uskuda, et jõitgnevad numbrid esile kutsuvad inka ja inka jälle uusi katseid ning seega saavad õhtu-erialgümnaasiumi õpilastema kirjanduslike võimiste peesliks.

Proloog.

— Bernhard Sööt —

Rada-esimene vagn reset kevadtunli
otse lõuna lõõmavasse sihti
paadund väljapiha murden lahti.
Rada-esimene vagn reset kevadtunli.

Tahai suruda me ilman huuli
piirat marduskarjast ymbet olen-
elu podisevan paja kolden;
tahai suruda me ilman huuli.

Wõtta ennast, võtta mõtteid suuni
laulatada maisen rohetusen,
alotisen tarmi rohetusen
armastada armastusi suuni.

Täeva erehuste sinawat laxunni
nagu põuliteri elu myrgikotta
kiputada, võtta sikiotta
täeva erehuste sinawat laxunni.

Rada - esimene vagn reset kevadtunli
otse lõuna lõõmavasse sihti
paadund väljapiha murden lahti.
Rada-esimene vagn reset kevadtunli.

Lootustele.

Koiduniised kevadele
kallist kulda külvasid,
ehapuna tema teele
sidus siinviirusid.

Tuli suvi, soojas nullas
wõrsus elu taewa teel,
walmind wiljakõrte kullas
heljus rõõm ja hõiskas meel.

Leidis sügisene wilm:
kõltus haljas heinamaa,
langes lehil metsailu —
raagus, nukralt siikus ta

Äuid nad nute lootustega
kõik end kõitsid meste.
Wõit jäi neile: lootustega
tuli jälle kevade.

Aug. Lepik

Laulge mulle.

Laulge mulle mu kodumaa laule, õnnest ja
armastusest, — las unustan ma nende helide all tõhu-
vad mõtted!

Las' tungivad need helid laintena mu väsimud
minda!

Las' löövad jälle leekima mu lootused!

Las' meesti helendab minu elutee!

Las' täidavad laulud mu väsimud hinge!

Las' olla süda mul täis rõõmhõiset!

Las' ma tean midagi õnnest mis unustatud ja
mis veel es on!

A. Rõõm.

Kotike novellist.

Olgu õnnistet surm meestisündimiseks, elagu viha sellers, et kunagi oleks jälle armastus, mis ei küsi eeltingimustest ega raskustest. Kui tõuseb pöike sinisel taeval elavhõbeda kerana, mis tulehelgiga üle külvot, kui hõiskab lehtmetsas elu, miks ei peaks siis tagasi-tulema ellu raskused pöevad, mil hõiskame meesti?

Mäletan sind varasel kevadel, kui veel raagus olid pind ja vaevalt võis märgata maa rohelist kumbe. Pöike silitas varakevade tustka ja hurga ning meelitas neid hõiskele. Pöikse kummade kätte all oli liig raske mürdamatalt püsida jääl. Tä koidus - sulas, ja vabalt lainetas järv kogu oma ulatuses. Ma mäletan, kui nitlesin üksinda kaldal ja vaadatesin virvendavat pinda. Ühis olin siis rahutu ja püsimatu, nagu virvendavad lained. Olin kurb, olin üksik, nagu lahutat kõigest -

Süü mäletan sind, kui liblikana liikusid eloval kõnniteel ja olid kõrk ja uhke. Ei ühtki jävelandmist ega pehmust, olud selles näos, kogu ta ilme näis olevat kivine. - Ei kunagi näinud ole sind teisena eloval kõnniteel.

Nagu ikka olud mus igatsused, tõusid nad müüri, ja jälle olin ma allutat ei millegi pärast, olin saamatu ja hurga täis. -

Pöevad läksid nagu helmed, mis liigit on pika nõõri otsa; üksteise sarnased olid nad kõik, ja unistusi kasvatas ühes kevadega lugemata kari. -

Nagu vahi liikusid sa, külm ja tuim, kergena, ja ma tundsin kadepust su püsivuse üle. Ma ei tohtunud sind süüri nõõha kõrgemal igapäivust, ükskõik oleks mul olud, kas liigud sa üleüldse või oled piistitid piistiteel marmorkujuna. Tundsin kuidas võitlesin selle tundega,

mida taltsin surmata; see oli põlgus. — Ealgi pole ma
tunud põlgust elavale inimese vastu; olen kõiki armas-
tanud oma lapseliku hingega, olen palju armastanud,
mis mu südame on harmastanud ja tiisunud kogu
enesetunde, siis aga ei jõudnud ma seda enam. Oli
midagi, mis kollina istus minu ja minu vahel: ma
hakkasin kartma sind, jäin kohmetuna seisma ja
tardusin, kui nägin sind liiginevat, nagu aimates seda
traagilist saotust, millega kokku puutuma pidime
ühisel tasapinnal. Päike liigines lõunale, kui vahtisin
läbi lillelise auna võlja, kus kevade kriipetas esimesi
põhijooni oma suurteosele, milles oli armastust ja enese-
salgamist nii palju, et sindki nägin naeratamas pehmelt.
Oli aprilli esimene hommik. — Ma ei tea, kust võtsin
mõtte sind hullutada, kuid tegin sulle aprilli väikese
tähetesega. Muidugi naersid sa selle üle, naersin ka mina
nagu laps, ja jälle lõksid päevad. — Nad olid minu
siiski pehmemad, olid mitmekesisemad, sest midagi
oli olemas, mis suurenes ja vähenes — minu põlgus,
sinu külmus ja meie soojus. —

Niinü nägin sind tihti naeruse näo ja vallatavate
silmadega; kuid ei ühtki sõna olnud võimalik kuulda
simult pääle kirjade, mis põhjenesid mingisugusele oma-
pärasele filosoofiale ja mida tihti sain.

Lõksid mõned nädalad muheadas meeleolus, ei kordagi
enam kaotanud ma üksinduse üle ega kartutanud
kuike kõige selle välisilma pääle, nähes teisi vaiksetel
õhtutel kõnniteedel paarikoupa lõbusatena liikumas.

Kuid siis tuli muutus, suurem, kui seda oodata maistim.
See oli siis, kui ilma iseäralise põhjuseta palusin „Sina“,
mida sa tagasi lükkasid, sest et ei olnud jõudnud sinu
sõprust. — Kuid sellest pääle seisime üksteisele nii lähedal,

et olati tundsin su järelle igatsust ja tahtsin näha su
naeravaid silmi — Kui tulid mulle vastu ja ähvar —
dasid nõpuga rõõkides meelitusi, tundsin ennast
seotuna su klassilise paenduvuse küljes. Seisin su
kerkjuse kõrval tumeda köpina —

Ühel õhtul, kui maja, nagu joobus vaikuses, punitu-
sime kokku pikal koridoril ja peatasime nagu kellegi
kõvul. Ma ei mäleta enam, mida rõõkisime ja
kas üleüldse rõõkisime, mäletan ainult, et Su pea-
tasa voigus mu rinnale ja et mõlemad sindlesime
ihkehingeliselt.

Sis ütlesid mulle: „Sa võike Putton!“ —

Sellest ajast pääle punitusime kokku igapäev. Ei
kunagi näinud ma Sind pehmema kõnriteel, vaid
olati elas sinus endine karmus, kuid olles kahekesi
ei tunnud ma sind ära: nii muutusid sa siis. Nagu
ümber kasvavad sa, või nagu oleks sinusse elama
osunud tuhhat kergejalgsed rõõmsameelised kärvest

Andriepir.

1919.

Kajastused.

Nii palju tõstet tappaen ränki kivveid:
meid langend aijn, tungind rindu, kõhtu.
Kui vaimind meri, heiten randa vahku,
taas ristisambail' levil turma õhtu,
kui palju tõstet tappaen ränki kivveid.

Ning ootad lämbund niiki ulgumere, —
mõn mõna jävel salvab hinge, liha.
Nii mitme talu, rühmituse iha,
on kanda kõigi nende vastu viha,
kes nõrkust, nälga lastab inimpere.

On inimehinge juurdunud vööndel humal,
täis mõrumahla, taskaid kurbusmarju.
Ah palju, palju vaadeld ainnelt vaige
ja kõisi ringutet, ning kõrged mägiharju,
kui magust müüti õhtu roosan kumari.

Aegratte loigatus meid ilhta hõigand.
On võõras kaeblik kaja müüdi liigist;
on jamps utopiast ja kodurügist.
Uaid see, mis on, mis püüab, sellest kõigest
on tuimus, ilgusnuga hinge lõigand.

Meid jumal talutab sen kuuva ajan,
kui ristil rist ning kurbub tõugot naine;
kui õe-venna silmi nälja paine
on surumaa, kui rindu jõgilaine.
Me jumal talutab meid kuuva ajan.

Ei ole öhtu veel, ei ole lõppend ilu,
kui meeled valun: otsiv lainte naha
lööb sulaks tummaks tardum hingevala.
Tunul süinge hakatab nõrd meest tuha,
ning trompet tõrkab töömsalt läbi salu.

Tavas sinu viirukpõnnilt snitsa vina
me hinge laint, talutai, kui tuli - -
On esimene, me astut samm ja küli:
Kas juhib sinna tee, kus avat süli,
ehk meidri matab aja raske lina

Loh. S.

Vereva ja mina

Rean kahekesi kõndisime
läbi valendava, pehme lume;
üle taevast õine snime, tume -
Vereva ja mina kõndisime,
tema hõlmalt käe mu koula toetaden
oli hõrk kui maine jumalanna,
kel ei soatus: yhtäi jõhkruust anna -
lumihelbi alla poetuden.

Pehme vaikus üle eluvalla.

Me ei ilman - kõndisime ylal
sini-erluse imnepuktal ölal.

Roosid punased, noor tohi, pilved sinisilmsed
heljusivad vaid me ymberringi,
võtken mind ja Verevat - meid armastavaid hingi.

B. Sööt.

Miks kardad?

Mu sõber, miks kardad, miks ei taha Sa minuga
ihes tulla, ole vist väsin? Ei, Sa ei ole väsin, Sa
kardad... Tõnni? Sa armastad ju alati tõnni-tõnnist
meid ja vete voogu.

Kuid täna ei taha Sa tõnni, täna ei laulata Simele
iiktri vabaduse laulu, täna tahab ta Sind võita...

Sa tahaks nutta ihes tõnniga, nutta elu kurjuse
üle...

Mu sõber, ära kard, tule kaasa minuga, kui-
kema on mässav meri - õine meri, tule, mu sõber, meid
otab paat. Ma tahaks viia Sind tõnnisele metele, tahaks
kiigutada Sind mässavil laintel. Tule, mu sõber
miks kardad!

Tõnnila.

Tuli.

Me tegime tuld, et sooja saada,
et aega, mis jääne on sulama a'ada;
me kandisime kokku, mis konda veel wõis,
et leegit sew tuli ju toewani käis.

Niind leegid meid endid ähwardawad
ja soojuse asemel kõrwetawad.

Meil pääsetee kitsas, kõik wõtab meilt põud.
Kas tulebki wihma - sel iiktri veel jõud.

Aug. Lepik.

Mind, rõhke ööang.

Mind, rõhke ööang,
sunnid õnastiku...

Ma tallo mulitkive ütsi, ütsi
köen hoiden mütsi. —

Ja paari liirva,
nagu vihmasedu.

Kuis narsua tallat kivi
muksten säitsvaist jalgust,
kuis rõõsa jala teva rippest talgust;
ent noore kilava sul ümberringi,
ja latrepoti pilõva punarõhe valgust.

Ent laste mindoki käuve katekisi,
nii muket olla lonken iska ütsi,
et võis ma kilada ka latrepuna valgen! —

Ent andke inimesi armastuses prõlla,
ent andke, jumalad, mul hobetse ja tõlla,
et võissi sõita õhetavat sõitu. —

Üts tund et võissi tunda kive vallangut
et omada sealt mukrid elamisi,
et näta nuket unallangut
ja nimastavaid hoista elu õisi

29. X. 23.

Kodu.

Maha unistused lapsikkellad,
maha tundmused ja kinni huuled:
kodule on helisemas sumakellad! —

Näe, kuidas vaimsed ta paigat maja,
kus ei ole olnud ühenduse radu.
Kõnust jäämisel ainult järelkaja.

Teema olemises uhkelt sündis kodu.

Vaiki mind:

Kui sureb muu,
lootused ei sure!

2. VII. 21

Lõkkere.

Mägede tagant tõuseb pöike. Tiul puhub nii jahedalt.
Tee peal, kus hilyti üks teekäija oli puhkama, asetseb
unustusse jäetud lõkkeke — kustur, nõrgalt leegitsev. Veel
kord leegitseb tuluke, tõusevad sädemed ja siis kustub
lõkkeke. Ta kohal hõljub nõrk sinine suitsuvine. Päev
läks mööda. Nii vaikne oli õhtu.

Videvik katab maad. Ööpik lausub laulu. Terve
loodus on vaikne — ta kuulatab... Kõrgel taeva
võlvil löövad tähed särama. Unustatud on lõkkeke.
Kustumise on ta. Teekäija, kes sind säädis, oli tundmata.

Ta soendas ennast sinu ääres ja ootas hommikut.
Siütas ja jättis maha, unustas sind, lõkkeke!

Teekäija ise kadus kaugeksesse. Kus ta nüüd astub,
kas ta veel mõnda lõkkekest siütas ja unustab
— enne kui ta eesmärgile jõuab?

J. Rõõm.

Hõiska.

Hõiska, weel kangel on waewad,
mõetus on juhtijaks weel;
lahti ta unistustaewad,
murdmata tõõmus weel meel.

Tulewad tormid ja tuuled,
tunned, et elu on külm;
mõssawaid wiisisid kuuled,
mida siis laulab sul ilm.

Uss, need wiisid on meri,
wahutaw, joowastaw wiin...
Uss, kui leegitseb weri,
kinge sul waldab siis piin.

Hõiska! Aeg mööda läeb nuttu,
waitib kord sinugi tind:
peagi okkeid ja nuttu
katta wõib külm kalmupind.

Aug. Lepik

Kroonika

Organisatsiooni teated.

Tartu õhtu- ja algõppimise ühiskonnas toimib õpilasiühing, mis töötab 1921/22 õppeaasta esimesel poolel viie sektsiooniga. Õpilasiühingul on 81 liiget. Juhatust on seitsmeliikmeline; juhatuses on õpilased A. Meekart - esimees, A. Pink - abi esimees, A. Lepik - kirjatoimetaja, A. Tomson - abi kirjatoimetaja, P. Salum - loetakaheldaja, K. Kalamees - abiloetakaheldaja ja A. Akermann - raamatukogu korraldaja. Ühingu tegevust revideerib kolmeliikmeline revisiooni komisjon.

Ühingu korraldab õppeaasta esimesel poolel: teõhtu karskuspäeva puhul, piduõhtu 18. det. ja jõulupuu 20. det.

Ühingul on järgmised sektsioonid: kirjandussekts., laulu- muusikasekts., malesekts., näitesekts. ja spordisekts.

Kirjandussektsioon korraldab kaks referaati ja paneelaluse ajakirjale.

Laulu- muusikasektsioon korraldab ühingu pidulopereti ja asutab praegu muusika koori.

Malesektsioon korraldab pühapäeviti mängu.

Näitesektsioon korraldab näitemängu ühingu piduõhtul ja töötab praegu „Libahundi“ kallal.

Spordisektsioon korraldab kaks korda nädalas spordikarjatusi.

